

Paaszondag 2017

Van Thomas van Aquino, de grote theoloog, wordt verteld dat zijn medebroeders hem graag plaagden. Eens, toen de monniken binnen zaten en een moment van ontspanning genoten, riep een van hen, dat er buiten vliegende koeien te zien waren. Thomas rende meteen naar de tuin. De broeders spotten met zijn goedgelovigheid, maar Thomas antwoordde: ik geloof liever dat koeien vliegen, dan dat mijn medebroeders liegen.

Heel ons geloof is gebouwd op de geloofwaardigheid van getuigen, van bemiddelaars. Wij geloven omdat wij over Jezus gehoord hebben van mensen die wij vertrouwden. Onze ouders, mensen van de kerk, priesters of leken die indruk op ons maakten. Dat vertrouwen in hen heeft ons op weg gezet. Daarna zijn wij zelf in de Schrift gaan lezen, en zijn te rade gegaan bij onze innerlijke gevoelens. Misschien niet zonder strijd, en waarschijnlijk blijft het voor ieder van ons een zoektocht, ons leven lang. Maar ik hoop toch ook vanuit een diepe overtuiging, een zekerheid, hoe groot het mysterie ook blijft.

De evangelielezing vertelt over de ontdekking door Maria van Magdala van het lege graf, en daarna wat Petrus en de andere leerling in het graf te zien krijgen.

Het lege graf is geen onomstotelijk bewijs dat Jezus is verrezen. Het is hoogstens een vage aanduiding, maar het kan ook anders geïnterpreteerd worden, zoals blijkt uit de eerste en meest voor de hand liggende conclusie van Maria van Magdala: "Ze hebben de Heer uit het graf weggehaald en we weten niet waar ze hem nu hebben neergelegd". Verderop in het verhaal (vers 11-18), zal ze

zich huilend wenden tot de twee engelen in het graf en tot de vermeende tuinman, met dezelfde vraag: "Ze hebben mijn Heer weggehaald."

Bij het zien van de weggerolde steen gaat Maria niet naar binnen maar haast zich om het aan Simon Petrus en de andere leerling van wie Jezus veel hield, te melden. Het is opvallend hoe Petrus de voorrang krijgt bij het naar binnen gaan in het graf, daarna pas de andere leerling, die toch veel sneller was dan Petrus. Wat ze te zien krijgen zijn de linnen doeken waarin het lichaam van Jezus gewikkeld was en de netjes opgerolde hoofddoek. Opnieuw een teken dat hier iets heel bijzonders is gebeurd, want als iemand het lichaam van Jezus had meegenomen, zou men hem in de doeken gewikkeld gehouden hebben.

Petrus wordt zo de eerste officiële getuige, maar er wordt hier niets gezegd over zijn reactie. Wel over die andere leerling: "Hij zag het en geloofde". Is het zijn persoonlijke liefdesband met Jezus die maakte dat hij zo snel vooruit rende, en hem nu tot dit gelovige zien bracht?

Zien en geloven zijn in het Johannesevangelie synoniem, zoals blijkt uit de beschrijving van de genezing van de blinde in Joh 9.

Het verhaal eindigt met een verwijzing naar de Schrift en het bestaande onbegrip van de leerlingen: "Want ze hadden uit de Schrift nog niet begrepen dat hij uit de dood moest opstaan". Ook de toespraak van Petrus in het huis van Cornelius eindigt met een verwijzing naar die Schrift, naar de getuigenis van alle profeten "dat iedereen die in hem gelooft door zijn naam vergeving van zonde krijgt".

Zo leggen de evangelisten een continuïteit, een band tussen de Schrift en de Profeten, de dood en de verrijzenis van Jezus Christus en de realisering van Gods heilsplan voor alle mensen.

De toespraak van Petrus in het huis van de heidense honderdman Cornelius vormt het sluitstuk van het uitvoerige verhaal over de visoenen aan Cornelius en aan Petrus beschreven in Hand 10. Het is een openbare bekentenis van Petrus over de toegang van de heidenen tot het evangelie van het heil in Jezus Christus. De zin waarmee hij begint is veel betekenisvol: "Nu begrijp ik pas goed dat God geen onderscheid maakt tussen mensen". Die aanhef weerspiegelt het langzame proces waarin de leerlingen en de eerste christengemeente na de dood en verrijzenis van Jezus tot het gelovig inzicht zijn gekomen dat het heil bestemd is voor Joden en heidenen, dat juist ook de heidenen daarvoor openstaan. Die bekentenis van Petrus wordt nog eens bevestigd door de nederdaling van de heilige Geest over iedereen (waaronder ook heidenen) die naar zijn toespraak hadden geluisterd. Dit tot grote verbazing en vreugde van de aanwezige Joodse gelovigen. Dit proces van erkenning is niet altijd zonder slag of stoot verlopen. Het heeft strijd gekost onder de eerste leerlingen, een strijd waarbij Paulus, de apostel van de heidenen, een belangrijke rol heeft gespeeld. De meningsverschillen over de vrije toegang van de heidenen tot het evangelie werden beslecht tijdens het eerste concilie, nl. de bijeenkomst van de apostelen, door Lucas beschreven in Hand 15.

Een sleutelwoord in de toespraak van Petrus is 'getuigen'¹

(marturia, martures). Het komt hier viermaal voor: De apostelen zijn getuigen van het heilzaam optreden van Jezus in heel het Joodse land en ook in Jeruzalem, ze werden aangewezen door God om getuigen te zijn van de verrezen Heer. "Hij heeft ons opdracht gegeven daarvan getuigenis af te leggen". En tenslotte, dit alles was reeds aangekondigd in het verre verleden en wel door alle profeten die van hem getuigen.

De overwinning op de dood door de opstanding van Jezus, de definitieve doorbraak van het heil voor alle mensen, zonder onderscheid des persoons, komt tot ons via de getuigenis van eenvoudige vissers uit Galilea, mensen, zoals Petrus zegt tegen Cornelius: "Sta op, ik ben ook maar een mens".

Maar voordat ze voluit en overtuigend kunnen getuigen, moeten de apostelen eerst zelf tot een gelovig inzicht komen.

De Heer is waarlijk verrezen: 20 eeuwen christendom getuigen van dit geheim. Wij laten ons erdoor raken, het brengt ons in beweging.

Sommigen zullen reageren als Maria Magdalena en denken dat hier iets niet klopt: "Ze hebben de Heer weggenomen, en wij weten niet..." Anderen constateren feiten, maar weten nog niet wat ervan te denken. Bij weer anderen is het gegeven om op basis van uiterlijke waarneming met hun hart tot inzicht te komen. Samen vormen wij de kerk onderweg, de gemeenschap waaraan Jezus zijn evangelie heeft toevertrouwd als Gods Woord aan deze wereld.